

РАХУНКОВА ПАЛАТА

вул. М. Коцюбинського, 7, м. Київ, 01601, тел. (044) 234-95-65, 234-10-41, факс (044) 288-09-59
E-mail: rp@ac-rada.gov.ua

15.10.2019 № 16-2822

На № _____ від _____

**Голові Верховної Ради України
Разумкову Д. О.**

Щодо результатів аудиту

Шановний Дмитре Олександровичу!

На засіданні Рахункової палати 24.09.2019 розглянуто та затверджено Звіт про результати аудиту ефективності виконання повноважень державними органами в частині контролю за повнотою і своєчасністю надходження екологічного податку за розміщення відходів, утворення та/або тимчасове зберігання радіоактивних відходів і за підсумками обговорення прийнято рішення (додаються).

На виконання вимог частини першої статті 37 Закону України „Про Рахункову палату” інформуємо.

На сьогодні Україна залишається однією з небагатьох країн Європи, яка не має загальнодержавної цільової екологічної програми поводження з відходами.

На кінець 2018 року загальний обсяг відходів, накопичених у місцях видалення, становить майже 13 млрд т (більше 300 т на людину). Протягом останніх років в середньому щороку на території України утворюється близько 338 млн т відходів (2016 рік – 295,9 млн т, 2017 рік – 366 млн т, 2018 рік – 352,3 млн т). **Основний спосіб поводження з відходами в Україні (більше 60 відс. обсягу утворених відходів) – розміщення (зберігання та захоронення відходів у спеціально відведених для цього місцях чи об'єктах), тоді як, для прикладу, у Німеччині, Франції та Польщі відновлюється більше 60 відс. відходів.**

Аудитом встановлено, що протягом 2017–2018 років державними органами не забезпечено створення ефективної та дієвої системи контролю за розміщенням відходів, утворенням та/або тимчасовим зберіганням радіоактивних відходів, які є об'єктом та базою оподаткування екологічним податком, а також за повнотою і своєчасністю надходження цього податку до державного бюджету. Як наслідок, **накопичення значних обсягів відходів виробництва та споживання, неефективність їх вторинного використання, перероблення й утилізації створюють суттєву загрозу екологічній безпеці України.**

Неефективність системи обліку, звітності та моніторингу, а також незабезпечення дієвого контролю державних органів за провадженням діяльності суб'єктами господарювання у сфері поводження з відходами та радіоактивними відходами призводять до масового утворення несанкціонованих звалищ та численних порушень законодавства у цій сфері.

У зв'язку із незабезпеченням Кабінетом Міністрів України розроблення та затвердження порядку видачі дозволів на здійснення операцій у сфері поводження з відходами, більше **50 відс. суб'єктів господарювання мають можливість провадити неконтрольовану діяльність** у цій сфері.

За результатами проведених Мінприродою заходів з контролю майже у **80 відс.** встановлено **недотримання суб'єктами господарювання ліцензійних умов** у сфері поводження з небезпечними відходами, у тому числі у 45 відс. – анульовано ліцензії. Держатомрегулювання та її територіальними органами також встановлено **10 суб'єктів господарювання, які провадили діяльність у сфері використання ядерної енергії без ліцензії, та 4 суб'єкти господарювання, які не виконували (неналежно виконували) умови ліцензії та окремих дозволів у цій сфері.**

Внаслідок відсутності цілісної системи управління у сфері поводження з відходами та фінансування природоохоронних заходів екологічний податок не забезпечив досягнення мети в частині запобігання або зменшення обсягів утворення відходів та радіоактивних відходів, їх зберігання та захоронення, а також заохочення суб'єктів господарювання до зменшення негативного впливу таких відходів на навколишнє природне середовище та здоров'я людини.

При постійному зростанні ставок екологічного податку частка надходжень цього податку (1,7 млрд грн у 2017 році та 2,8 млрд грн у 2018 році) до державного бюджету (627,2 та 753,8 млрд грн відповідно) залишається незначною (0,3–0,4 відсотка). Водночас в європейських країнах екологічний податок формує до 10 відс. податкових надходжень (10 відс. у Болгарії, 8 відс. у Польщі, 7 відс. у Великобританії).

Відсутність дієвої взаємодії щодо обміну інформацією між обласними (Київською міською) державними адміністраціями, органами Держекоінспекції та ДФС призвела до неефективного контролю за повнотою і своєчасністю надходження екологічного податку з відходів.

Встановлено, що **поза контролем залишаються окремі складові бази оподаткування, що впливають на розмір нарахувань податкового зобов'язання під час обчислення екологічного податку,** зокрема, віддаленість спеціальних місць розміщення відходів від населених пунктів, рівень захисту від можливого шкідливого впливу на атмосферне повітря і воду. Відсутність такої інформації не давала можливості територіальним органам ДФС при здійсненні податкового контролю належно оцінити повноту і правильність декларування платниками податків сум екологічного податку з відходів.

Аудиторами Рахункової палати **встановлено незастосування 18 суб'єктами господарювання Дніпропетровської, Донецької та Кіровоградської областей коефіцієнта „3” до ставок екологічного податку** за розміщення відходів на звалищах, які не забезпечують повного виключення забруднення атмосферного повітря або водних об'єктів, та/або залежно від місця розміщення відходів у навколишньому середовищі. Як наслідок, до зведеного бюджету **не надійшло, за розрахунками, 729,2 млн грн екологічного податку.**

ДФС не забезпечено на належному рівні організації та проведення внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту виконання територіальними

органами повноважень у частині адміністрування екологічного податку з відходів та радіоактивних відходів, що призвело до неухвалення своєчасних управлінських рішень. Аудитом засвідчено ряд системних порушень, допущених територіальними органами ДФС при адмініструванні екологічного податку, які зумовили **недонадходження**, за розрахунками, **3,1 млн грн податку**.

Слід зазначити, що на засіданні Рахункової палати встановлено необхідність розроблення та затвердження загальнодержавної цільової екологічної програми поводження з відходами із визначенням конкретних заходів і завдань, а також обсягів і джерел фінансування. Також потребують удосконалення окремі нормативно-правові акти, зокрема, в частині:

- визначення класу небезпеки для здоров'я населення щодо кожного найменування відходів та порядку отримання дозволів на здійснення операцій у сфері поводження з відходами,

- перегляду розмірів штрафів за провадження діяльності без отримання ліцензії та за порушення або невиконання норм і правил у сфері ядерної та радіаційної безпеки, притягнення до відповідальності суб'єктів господарювання, винних у порушенні встановленого порядку подання (неподання) декларації про відходи,

- механізму визначення розміру ставок екологічного податку за розміщення відходів з метою залучення інших додаткових інструментів впливу на суб'єктів господарювання та коефіцієнтів до ставок, які встановлюються залежно від місця (зони) розміщення відходів у навколишньому природному середовищі.

Про результати аудиту поінформовано Комітет Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування.

Додатки: на 63 арк.

З повагою

Голова

В. В. Пацкан